

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ŘÍZENÍ

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – cestovní ruch

Řízení rozvoje venkova ve vybrané oblasti občanské vybavenosti

Vedoucí bakalářské práce:

Autor:

doc. Ing. Darja Holátová, Ph.D .

Mgr.Václava Bočková

České Budějovice 2010

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Václava BOČKOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Řízení rozvoje venkova ve vybrané oblasti občanské vybavenosti**
Zadávající katedra: **Katedra řízení**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analýza současného stavu občanské vybavenosti ve zvolené oblasti vybraného mikroregionu a její řízení, návrhy a doporučení na zlepšení řízení a zlepšení kvality života této oblasti venkovského prostoru.

Metodický postup :

Studium, získání a shromáždění primárních a sekundárních dat, zpracování a vyhodnocení odborné literatury, zdrojů a teoretických východisek zabývajících se danou problematikou; provedení analýzy současného stavu rozvoje venkova ve vybrané oblasti občanské vybavenosti ve vybraném mikroregionu; provedení průzkumu vybrané oblasti občanské vybavenosti formou dotazníkového šetření; komparace a syntéza dat spočívající v propojení výsledků a východisek z provedených analýz; návrhy a doporučení na zlepšení řízení a zlepšení kvality života vybrané oblasti venkovského prostoru.

Rámcová osnova:

1. Úvod , 2. Literární přehled, 3. Cíl práce a metodika zpracování, 4. Analýza současného stavu, provedení průzkumu formou dotazníkového šetření, 6. Diskuze a návrhy zlepšení řízení a kvality života, 7. Závěr, 8. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: dle možností
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 856 s. ISBN 80-247-0469-2.

DYTRT, Z. a kol. *Manažerské kompetence v Evropské unii*. 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. 157 s. ISBN 80-7179-889-4.

BEDRNOVÁ, E. NOVÝ, J. *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management Press, 1998. ISBN 80-7175-010-7.

KOUBEK, J. *Řízení lidských zdrojů: zásady moderní personalistiky*. 3.vyd. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-033-3.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Darja Holátová, Ph.D.
Katedra řízení

Datum zadání bakalářské práce: 27. března 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2009

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Sedimentská 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 27. března 2008

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 30.4 2010

.....
Mgr. Václava Bočková

Děkuji tímto doc. Ing. Darje Holátové, Ph.D., vedoucí bakalářské práce, za cenné rady a odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

Děkuji také zástupcům obcí a měst mikroregionu za ochotu, spolupráci a poskytnutí údajů a materiálů potřebných pro vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Obsah	1
1 Úvod	7
2 Literární přehled	8
2.1 Rozvoj venkova.....	9
2.2 Vývoj českého venkova	10
2.3 Strukturální politika v oblasti rozvoje venkova	13
2.4 LEADER	15
2.5 občanská vybavenost – mateřské školy.....	16
3 Cíl práce a metodika	19
4 Analýza území mikroregionu Pomalší	21
4.1 Demografický vývoj, sídelní struktura mikroregionu	23
4.2 SWOT analýza mikroregionu	25
5 Občanská vybavenost – mateřské školy	29
5.1 Analýza využití kapacit mateřských škol dle obcí.....	30
5.2 Výsledky analýzy využití mateřských škol.....	36
5.3 Prognóza budoucího vývoje využití kapacit stávajících MŠ	39
6 Diskuze a návrhy	42
7 Závěr.....	45
8 Summary.....	47
9 Seznam literatury	48

1 Úvod

Život na venkově přináší negativní i pozitivní stránky. Venkovský prostor na území České Republiky je velmi rozmanitý a nelze jednoznačně říci, že venkovský region je na celém území stejný. V období 20. století prošel český venkov několika zásadními změnami, které se podepsaly na jeho současném vzhledu, skladbě a funkci. Jako je rozdílný život ve městě a na venkově, je rozdílný i život mezi jednotlivými venkovskými regiony. Všeobecnou snahou je, aby se tyto rozdíly neodrážely na kvalitě života v jednotlivých venkovských regionech. Je třeba neustále vymýšlet a následně uplatňovat takové nástroje, které napomohou smazání velkých rozdílů mezi jednotlivými regiony.

Pro trvale udržitelný život na venkově je důležité vytvářet vhodné podmínky pro kvalitu života. Vytvářením vhodných podmínek nejen pro bydlení, ale také vzdělání a zábavu dojde k uspokojování potřeb obyvatel ve venkovských regionech. Na kvalitu života ve venkovských oblastech má velký vliv rozvinutost občanské vybavenosti a také její dostupnost. Pro obyvatele venkova je důležitá dostupnost pracovních příležitostí, kulturních a sportovních možností, základní lékařské péče, stravovací služby a možnosti vzdělání.

V případě špatné dostupnosti občanské vybavenosti nebo jejímu nedostatečnému pokrytí může dojít k postupnému odlivu obyvatel do měst, nebo lépe vybavených oblastí. To bude mít za následek další prohloubení rozdílů mezi jednotlivými venkovskými oblastmi a nenávratné změny, které budou mít velmi negativní dopad na celou společnost.

2 Literární přehled

Podle Svatošové (2005) nemá venkovský region v evropském pojetí význam jako geografická oblast, ale vztahuje se také na hospodářskou a společenskou strukturu, která byla a je dána už historicky zemědělstvím a lesnictvím, malými řemeslnými podniky, drobnými obchodníky a jinými malými živnostmi poskytující služby (1).

Jako regionální rozvoj si lze představit růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů, což povede ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel (2). V širším pojetí se jedná o vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí jako regionů, mikroregionů a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních rozdílů na úrovni sociálního, ekonomického a environmentálního rozvoje (1).

Regionálním rozvojem se zabývá regionální politika. Regionální politika představuje soubor pravidel, nástrojů a opatření zaměřených na konkrétní situaci v regionu na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a rozvoji veškeré infrastruktury (2).

Mezi základní důležité faktory pro rozvoj regionů lze považovat (3):

- přírodní faktory (surovinové bohatství, kvalita půdy, vodních zdrojů, stav přírody, apod.)
- lidské, sociální a demografické faktory (věková, vzdělanostní, příjmová struktura obyvatel)
- ekonomické faktory (struktura a velikost podniků, stupeň rozvoje sítě dopravní infrastruktury)
- kulturně historické faktory (tradice, spolkový život, historický vývoj regionu)
- zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti.

V rámci spolupráce podpory rozvoje regionů vznikají Místní akční skupiny. Místní akční skupiny (MAS, z angl Local Action Group – „LAG“) jsou založené na principu partnerství a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni. Členské základny MAS jsou složeny ze zástupců soukromého a neziskového sektoru minimálně z 50 % a zástupců komunálního sektoru a státních organizací z méně než 50 %.

V rámci České republiky působí celostátní síť pro rozvoj venkova v České republice

Tato národní síť také seskupuje české organizace a správní orgány, které se aktivně podílí na rozvoji venkova (4). Cílem je shromažďování, analyzování a šíření informací o opatřeních Společenství k rozvoji českého venkova, provádět vlastní rozborů a šetření aplikace metody LEADER, organizovat sběr a vyhodnocování dat v oblasti rozvoje venkova (5).

V rámci Evropy působí evropská síť pro rozvoj venkova

Propojuje na úrovni Evropské unie sítě, organizace a správní orgány členských států činné v oblasti rozvoje venkova (4). Cílem je analyzovat, šířit a upevňovat osvědčené postupy rozvoje venkova na úrovni Společenství a poskytovat informace o této problematice směrem ke třetím zemím. Dalším cílem je zakládat a podporovat sítě odborníků za účelem usnadnění výměny znalostí a provádění hodnocení politiky rozvoje venkova (5).

2.1 Rozvoj venkova

Venkovské oblasti jsou charakteristické jedinečnými kulturními, hospodářskými a sociálními vazbami, zvláštními řemeslnými aktivitami a krajinnou rozmanitostí, což přináší kapacity pro další rozvoj (5). Struktura venkova se vyvinula z tradičního zemědělského osídlení. Počet malých měst a vesnic je ve srovnání ČR s jinými zeměmi

výrazně nadprůměrný (6). Venkovské obce představují téměř 90 % všech obcí, ale žije v nich však pouze čtvrtina všech obyvatel (6).

Pro vymezení venkovských sídel se v ČR se běžně užívá hranice 2000 obyvatel v sídle resp. v obci jako hranice pro venkovské sídlo (obec). Přitom nepochybně existují sídla, která mají jednoznačně venkovský charakter a mají více než 2000 obyvatel a současně i existují malá města, která mají nyní i méně než 2000 obyvatel, ale jejich urbanistický struktura, architektonická kvalita jednotlivých domů nebo třeba struktura ekonomických činností je spíše městská než venkovská (6).

Ve více než stoletém vývoji vznikla diferencovaná krajina lesů, polí, luk a vesnic. Právě zde se vyvinuly zvláštní sociální a kulturní formy života obyvatel, které zrušovaly stabilitu společnosti nejen samotného venkova, ale přispívaly i ke stabilitě společnosti ve větších městech (3).

2.2 Vývoj českého venkova

Vývoj venkova v období 19 století až do II. Světové války

Český venkov se na první pohled neliší od venkovského prostoru v jiných oblastech střední Evropy. Venkovské oblasti se formovaly v dlouhém staletí trvajícím vývoji a postupně se přeměňovaly od původní dominantní zemědělské funkce k současné mnohem větší variabilitě funkcí.

Postupná industrializace společnosti přinesla kromě celé řady dalších skutečností i výrazné zvýšení produktivity v zemědělské výrobě. Rychlý růst obyvatelstva na venkově vedl již od 19. století k růstu počtu pracovních sil, které již nemohly najít svoje příležitosti v zemědělství nebo v příbuzných oborech a proto docházelo k rychlé migraci venkovských obyvatel do měst (1). V českém venkově se v tomto období stabilizovalo zemědělství na novém modernějším základě a současně se i velmi rychle rozvíjely další nezemědělské činnosti.

První výrazným zásahem do českého venkova a pochopitelně nejen do českého venkova byl odsun Čechů, kteří po předání Sudet v říjnu 1938 museli opustit svoje domy a statky v oblasti Sudet, které připadly tehdejší Velkoněmecké říši (6). Došlo tedy k tomu, že obyvatelům venkova byl na základě politické vůle zabaven jejich tradiční majetek a navíc ten majetek, na kterém velmi lpěli a který tvořil podstatu jejich společenské prestiže (6).

Vývoj českého venkova v období od II. Světové války až do 90. let 20. století

Další velmi výraznou změnou do celkového života venkovského obyvatelstva vnesla idea kolektivizace a společného družstevního hospodářství v období 50 let. Do čela nových družstev se zpravidla dostali jedinci, kteří dosud zastávali velmi okrajové pozice v sociální hierarchii obyvatel na vsi, naopak vážené a dlouhodobě ctěné osobnosti vesnice se stali ve svojí vsi občany bez významu (6).

Po kolektivizaci venkova dochází v dalším období k poměrně stabilnímu období ve vývoji venkova v ČR. V období od 50. let do 70. let dochází k postupné stabilizaci sociálních a ekonomických vztahů na vesnici. Při velmi rychlé industrializaci venkova se začíná prosazovat heslo: Přiblížení venkova městu“, které vychází z naprosto mylné úvahy o nutnosti unifikace životního stylu na venkově a ve městě a s jakési nadřazenosti životního stylu nebo životních podmínek ve městech (6). Tato politika přinesla na venkov celou řadu nevhodných nebo neústrojných způsobů chování, nevhodné architektonické vzory a nevhodné stavební nebo architektonické a urbanistické postupy (6).

V 70. a 80. letech se na českém venkově začínají prosazovat dva protichůdně působící trendy (6). Jednak postupně narůstají procesy, které vedou ke koncentraci jednotlivých aktivit do velmi omezené skupiny sídel, a jednak se začíná v nejmenších sídlech a dokonce i v nových sídelních lokalitách prosazovat intenzivnější využití rekreačních objektů (6).

Vývoj českého venkova po roce 1990

Po roce 1990 došlo na českém venkově stejně jako v celé společnosti k mnoha převratným změnám. Obecné celospolečenské změny jako je návrat k tradičním vlastnickým vztahům, obnova demokratické formy vlády, postupná liberalizace ekonomického a společenského života a obnova právního řádu se pochopitelně dotkla i venkovských sídel (6).

Změna vlastnických vztahů, respektive obnova úcty k soukromému vlastnictví se projevuje na vesnici ve dvou na sobě relativně nezávislých procesech (6). Došlo k transformaci původních zemědělských družstev, vypořádáním zákonných nároků původních členů družstev nebo jejich dědiců a jasné vymezení vlastnických podílů jednotlivých současných členů.

Zvýšení kvality ochrany přírodního prostředí se projevilo i v celé řadě legislativních nástrojů. Došlo k velmi rychlému a razantnímu omezení používání tolerovaných leč nepovolených obecních skládek, rychle se změnil systém skládkování v obcích na povolené a kontrolované skládky, původní skládky byly částečně rekultivovány zatravněním a zalesněním (6).

Jako jednoznačně pozitivní lze hodnotit změny ve struktuře a síti maloobchodu a služeb. Velmi rychle došlo k tomu, že i v nejmenších lokalitách se velmi rychle obnovily malé obchody a hospůdky nebo další služby.

Po počátečním velmi rychlém rozvoji různých výrobních i nevýrobních služeb byl další rozvoj těchto služeb omezen relativně malou poptávkou po jednotlivých službách (6). Přesto je možné v současné době a v jednotlivých venkovských regionech zajistit drobné řemeslné služby.

2.3 Strukturální politika v oblasti rozvoje venkova

Základní pravidla politiky rozvoje venkova podle EU na období 2007 až 2013 a také opatření pro členské státy a regiony stanoví Council nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 (7).

V tomto nařízení je politika rozvoje venkova na období 2007 až 2013 rozdělena podle tří témat, která se nazývají „tematické osy“. Jedná se o tato témata:

- zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- zlepšování životního prostředí a krajiny (7)
- a zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti (8)

Důležitým podporovaným okruhem je soubor opatření pro celkový rozvoj venkovských oblastí, jakými jsou zkvalitňování zemědělské půdy, pozemkové úpravy, obnova a rozvoj vesnic, zachování venkovského dědictví, diverzifikace aktivit, řízení zemědělských vodních zdrojů, rozvoj turistiky a řemesel (4).

Při formování návrhů na zlepšení podmínek ve venkovských regionech je důležité nalézt a podpořit vhodnou kombinaci opatření, která povedou ke komplexnímu rozvoji venkova a která budou směřována do sledovaných regionů ve vazbě na strukturální fondy.

Jak uvádí Boháčková (2006), jednou z možností jak zlepšit podmínky na venkově prostřednictvím strukturálních změn, je nalézt alternativní zdroje příjmů pro občany venkova (4). Toho lze dosáhnout pomocí diverzifikace činností zemědělců a jejich rodin, účastí obyvatel venkova na rozvoji malého a středního podnikání, na zlepšení odbytu místních zemědělských i nezemědělských produktů a na rozvoji venkovské turistiky.

Financování venkova se realizuje v rámci regionální strukturální politiky EU na bázi čerpání strukturálních fondů. Smyslem financování není udržování úrovně přežití regionů, ale finanční prostředky cíleně a účelově využívat, aby byla zajištěna jejich konečná efektivnost. Výsledkem by mělo být využití všech podmínek a faktorů, vnitřních i vnějších tradičních i nově vznikajících, které tvoří základ pro rozvoj jednotlivých regionů (4).

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova byl ustanoven na základě Nařízení Rady ES č. 1698/2005 z 20. 9. 2005 o podpoře rozvoje venkovského prostoru prostřednictvím EAFRD (4). Fond zahájil svou činnost k 1. 1. 2007. Jeho založení vyplývalo ze situace, kdy bylo zřejmé, že musí být věnována zvláštní pozornost tzv. druhému pilíři Společné zemědělské politiky – rozvoji venkova, kdy strategie rozvoje venkova se musí opírat o vlastní finanční prostředky a o rámcový plán (4).

Financování z EAFRD pro ČR je realizováno prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013 v rámci čtyř prioritních os.

Osa 1 Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Opatření zaměřená na zlepšení kvality zemědělské produkce a produktů, na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu, přidávání hodnoty zemědělským a lesnickým produktům.

Osa 2 Zlepšování životního prostředí a krajiny

Opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy, na udržitelné využívání lesní půdy.

Osa 3 kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství

Opatření vedoucí ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, opatření týkající se získávání dovedností a propagace za účelem přípravy a provádění strategie místního rozvoje.

Osa 4 Leader

Tato osa je podrobněji popsána v další kapitole, vzhledem k významu a přínosu v oblasti rozvoje venkova.

Pro využívání finančních prostředků z EAFRD je stanoven maximální příspěvek pro každou z os, který se počítá na základě způsobilých veřejných výdajů. Významnou roli v rozvoji venkova by měl sehrát i bankovní systém, především v oblasti finančních služeb pro malé a střední podniky na venkově, což by mělo vést k rozvoji podnikání na venkově (7).

2.4 LEADER

základní informace

Pojem LEADER je zkratkou francouzského „Liaison Entrée Actions de Developpement de l'Economie Rurale“, tedy „Propojení rozvojových aktivit a venkovské ekonomiky“(9). Tato iniciativa Evropské unie vznikla již v roce 1991 s cílem přispět k rozvoji venkovských oblastí pomocí zapojení místních subjektů (9). V rámci politiky rozvoje venkova je LEADER inovačním principem.

přínos metody LEADER

Základem je rozvoj místních iniciativ, proto se podpora zaměřuje na tzv. subregionální venkovská území, v jejichž dimenzi se snadněji naplňuje spolupráce mezi hlavními možnými aktéry, kterými jsou jak veřejné instituce, ak soukromý sektor (4).

Evropská unie uznala metodu LEADER za nejlepší metodu rozvoje venkova(9) Díky iniciativě LEADER se přesouvá rozhodování o finančních prostředcích z centra do regionu. Díky znalosti vlastního regionu mohou lidé sami zhodnotit potřebu konkrétních projektů a vybrat pro ně příslušný program.

koordinace metody LEADER

Programovacím obdobím 2007 – 2013 se program LEADER stal čtvrtou osou zemědělského fondu pro rozvoj venkova a přináší další příležitosti pro český venkov. Základním nástrojem metody LEADER je Místní akční skupina, která má vybudovaný odpovídající mechanismus na distribuci peněz ke konkrétním projektům v regionu.

2.5 občanská vybavenost – mateřské školy

definice občanské vybavenosti

Pod pojmem občanská vybavenost lze chápat veškerá zařízení v oblasti školství, zdravotnictví, kultury, základní obchodní sítě a stravovacího zařízení a také v oblasti trávení volného času, které se nachází v okolí našeho bydliště. Jako základní občanskou vybavenost ve venkovském prostoru bychom mohli konkrétně jmenovat školku, obchod, dětské hřiště, hostinec a kulturní dům.

Požadavky na stav občanské vybavenosti v každé obci však závisí na subjektivním požadavku každého z nás, na způsobu trávení volného času, na velikosti

fondy volného času, na finančních možnostech každého z nás a v neposlední řadě na velikosti obce a vzdálenosti větších center od obce.

mateřská škola

Mateřská škola ve státech střední Evropy znamená předškolní zařízení pro děti od 3 do 6 let a označuje první stupeň vzdělání pro děti ve třídě. Termín mateřská škola v některých zemích označuje součást formálního školního systému, zatímco v jiných zemích může znamenat předškolní zařízení nebo opatrovatelskou péči (10). Hlavním cílem mateřské školy je, aby se děti naučily „jak se učit“ adekvátně komunikovat, hrát a integrovat s jinými. Učitel poskytuje různé názorné materiály a aktivity pro motivaci dětí, aby se učily jazyk a slovíčka, matematiku, vědu a počítače, podobně jako hudbu, umění a společenské chování (10). Pro děti, které předtím strávily většinu času doma, může mateřská škola značit trénink, jak být bez strachu v nepřítomnosti rodičů. Mateřská škola též umožňuje rodičům (zvláště matkám) vrátit se do zaměstnání (11).

Organizace MŠ

Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti (sedmi) let (12). Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky (13).

Mateřská škola se organizačně dělí na třídy. Do tříd je možno zařazovat děti stejného či různého věku a vytvářet třídy věkově homogenní či věkově heterogenní (14). Stejně tak je možno do tříd běžných mateřských škol zařazovat děti se speciálními vzdělávacími potřebami a vytvářet třídy integrované (13).

Mateřská škola s jednou třídou má nejméně 15 dětí, mateřská škola se dvěma a více třídami má nejméně v průměru 18 dětí ve třídě (13). Je-li v obci pouze jedna mateřská škola s jednou třídou, má nejméně 13 dětí, jediná mateřská škola v obci se

dvěma a více třídami má nejméně v průměru 16 dětí ve třídě (13). Třída mateřské školy se naplňuje do počtu 24 dětí (13).

Přijetí dětí do MŠ

Přijetí dítěte do mateřské školy stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte dny docházky do mateřské školy a délku jeho pobytu v těchto dnech v mateřské škole (12).

Provoz mateřské školy lze podle místních podmínek omezit nebo přerušit v měsíci červenci nebo srpnu, popřípadě v obou měsících (12).

Zřizovatel MŠ

Všeobecně se mateřské školky mohou rozdělit na státní a soukromé. Státní školka může být zřizována státem, krajem, svazkem obcí, nebo obcí. Právě poslední jmenovaný zřizovací orgán je nejčastějším zřizovatelem mateřských škol. Mateřská škola je podle školského zákona č. 561/2004, Sb. z § 125 zřízena na základě zřizovací listiny, nebo zřizovací smlouvy.

Hygienické požadavky na prostory v MŠ

Prostorové podmínky a vnitřní uspořádání v zařízeních pro děti předškolního věku a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí předškolního věku musí umožňovat volné hry dětí, jejich odpočinek, osobní hygienu s otužováním a tělesná cvičení (14). Plocha denní místnosti užívaná jako herna a ložnice musí činit na jedno dítě alespoň 4 m². V případě oddělené ložnice, musí plocha denní místnosti činit nejméně 3 m² na 1 dítě (14).

3 Cíl práce a metodika

Bakalářská práce s názvem „Rozvoj venkova v konkrétní oblasti občanské vybavenosti“ je zaměřena na oblast řízení a zlepšení rozvoje venkovské oblasti.

Obsahem bakalářské práce je provedení analýzy na území mikroregionu v oblasti občanské vybavenosti, konkrétně se týká oblasti mateřských škol na území mikroregionu.

Cílem práce je analýza současného stavu občanské vybavenosti v konkrétní zvolené oblasti ve vybraném mikroregionu Pomalší a přinést konkrétní poznatky a návrhy na řešení zlepšení kvality života ve venkovské oblasti.

V literárním přehledu bakalářské práce jsou uvedeny základní myšlenky a poznatky dané problematiky, čerpané z odborné literatury, zabývající se vývojem českého venkova, politikou rozvoje venkova, strukturální politikou venkova a základní občanskou vybaveností.

Na literární přehled navazuje praktická část bakalářské práce. V praktické části práce je provedena analýza mikroregionu Pomalší. Hlavní část analýzy je věnována stavu mateřských škol, míry využití kapacit jednotlivých mateřských škol, kritériím pro přijetí dětí do mateřských škol a prognóza budoucího vývoje mateřských škol na území mikroregionu.

Podklady pro zpracování analýzy byly získány z dotazníkového šetření. Dotazníky byly zaslány do všech obcí a měst mikroregionu Pomalší, na jejichž území se nachází mateřská škola. Dotazníkovým šetřením byly zjišťovány údaje ohledně počtu dětí navštěvující konkrétní mateřskou školu, maximální možné kapacity mateřské školy, počtu dětí navštěvující mateřskou školu podle ročníku narození, počtu narozených dětí v obci, či městě v jednotlivých ročnících, spádové oblasti, ze kterých děti do školky

docházejí, preferenčních kritérií mateřské školy pro přijetí dítěte a údaje ohledně doby provozu mateřské školy.

Na základě literárního přehledu, provedené analýzy území mikroregionu Pomalší a stavu mateřských škol a výsledků plynoucích z dotazníkového šetření byly navrženy opatření na možné zlepšení konkrétní oblasti občanské vybavenosti na území mikroregionu Pomalší, tedy na možnosti rozšíření kapacit některých mateřských škol.

4 Analýza území mikroregionu Pomalší

Mikroregion Pomalší představuje území rozprostírající se jižně od krajského města České Budějovice a východně od města Český Krumlov, mezi Chráněnou krajinnou oblastí Blanský les na západě a úpatím Novohradských hor na jihovýchodě.

Severní část mikroregionu ve vzdálenosti do 15 km od krajského města lze charakterizovat jako příměstskou oblast, ve které zejména v posledních letech dochází ke zvyšování počtu obyvatel díky rostoucí bytové výstavbě a k dalšímu rozvoji služeb, dalších podnikatelských aktivit a k postupnému zlepšování stavu technické infrastruktury. Další vzdálenější část mikroregionu za tímto trendem mírně zaostává. I přes tento drobný rozdíl je území charakteristické zachovalou hodnotnou krajinou (15).

Na následující mapě je oranžovou barvou vymezeno území mikroregionu na mapě celého území jihočeského kraje.

Obrázek č. 1 území mikroregionu Pomalší

Zdroj: RERA, 2002

Na území mikroregionu jsou obce a města sdružovány do Svazku měst a obcí regionu Pomalší, což je dobrovolná nepolitická organizace, sdružující města a obce, jejichž katastrální území leží v povodí řeky Malše na území okresů Český Krumlov a

České Budějovice. Sdružení bylo zaregistrováno referátem vnitřních věcí Okresního úřadu České Budějovice dne 4. února 1993 (15). Sídlem svazku je Obecní úřad Římov.

Předmětem a cílem činnosti sdružení je řešení dopadů na hospodaření obcí a jejich obyvatel v souvislosti s existencí vodárenského toku Malše a to v několika oblastech jakými jsou (15):

- Ochrana životního prostředí a přírody
- Správa, údržba a udržování zařízení sloužících k uspokojování potřeb občanů
- Školství, zdravotnictví, sociální péče a kultura

Místní akční skupina Pomalší

Na území mikroregionu působí Místní akční skupina Pomalší (dále jen MAS). MAS Pomalší o.p.s. vznikla 13. prosince 2005. Místní akční skupina Pomalší o.p.s. je neziskovou organizací, která sdružuje města a obce v povodí řeky Malše s podnikatelskými subjekty působícími v tomto regionu (16).

Místní akční skupina sdružuje zástupce samospráv a dalších veřejných institucí, podnikatele a nestátní neziskové organizace a v neposlední řadě i konkrétní jednotlivce. Je základním nástrojem metody LEADER (17).

Konkrétní formy činnosti MAS:

- systematická a každodenní práce s celým územím, které je vymezeno Strategickým plánem Leader,
- projednávání podpory trvale udržitelného hospodářského, environmentálního a společenského rozvoje venkova ve formě pravidelných diskuzí na dané téma,
- podpora dobrovolníků na území Mas a podpora dalších aktivních obyvatel na území MAS,
- využívání spolupráce odborníků ve svém okolí a podpory spolupráce a partnerství se všemi ostatními subjekty na území MAS v rámci rozvoje venkova

4.1 Demografický vývoj, sídelní struktura mikroregionu

Níže uvedená tabulka ukazuje vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích a městech v průběhu let 2001 – 2009.

Demografický vývoj, sídelní struktura mikroregionu

Tabulka č. 1 demografický vývoj na území mikroregionu v letech 2001 – 2009

Vývoj počtu obyvatel v obcích a městech na území mikroregionu					
Pomalší v letech 2001 - 2009					
obec	2001	2003	2005	2007	2009
Besednice	798	838	855	867	867
Borovnice	98	101	103	104	107
Bujanov	572	559	568	567	564
Doubravice	185	203	217	285	309
Doudleby	353	355	366	384	401
Heřmaň	143	161	159	163	167
Kaplice	7159	7195	7248	7310	7393
Komařice	249	263	263	271	274
Ločenice	619	623	628	626	631
Mokrý Lom	65	78	82	88	97
Nedabyle	289	293	295	302	303
Netřebice	438	456	465	482	464
Nová Ves	556	607	631	658	680
Omlenice	439	446	440	484	490
Plav	285	326	352	377	386
Roudné	554	585	649	685	801
Římov	696	721	718	734	745
Soběnov	304	297	324	337	347
Střížov	173	173	173	182	190
Svatý Ján nad Malší	482	490	499	502	507
Velešín	3984	4023	4028	4039	4028
Vidov	299	306	310	414	464

Zdroj: vlastní výzkum

Počet obyvatel na území mikroregionu se každoročně mírně zvyšuje. Tento trend souvisí s vysokou bytovou výstavbou v obcích, které leží v dosahu do 15 km od města České Budějovice. Jedná se především o obce Roudné, Vidov, Plav, Doudleby, Nová Ves a Římov.

Osídlení mikroregionu tedy lze charakterizovat jako poměrně nerovnoměrné. Tento fakt dokládá přítomnost dvou větších městských center Kaplice a Velešína, ve kterých žije téměř polovina obyvatel celého území. Ostatní obyvatelé žijí ve zbylých 19 obcích a 1 městyse.

Následující tabulka uvádí procentuální vyjádření obcí a měst dle velikosti v mikroregionu, k celkovému počtu měst a obcí na území jihočeského kraje. Zde je patrné, že složení velikosti obcí a měst na území mikroregionu zdaleka neodpovídá průměrnému složení velikosti obcí a měst na celém území jihočeského kraje. Výsledky ukazují, že v mikroregionu nejvíce převažují obce o velikosti mezi 500 a 1000 obyvatel a dále pak obce o velikosti 200 a 500 obyvatel.

Tabulka č. 2 procentuální zastoupení obcí podle velikosti v roce 2009

počet obyvatel	počet obcí a měst dle velikosti v mikroregionu Pomalší %	počet obcí dle velikosti v jihočeském kraji / %
1 - 200	4/18,8	240/38,5
201 - 500	9/40,9	206/33,1
501 - 1000	7/31,8	78/12,5
1001 - 2000	0	49/7,9
2001 - 2700	0	15/2,4
nad 2700	2/9,09	35/5,6
celkem členských obcí	22/100	623/100

Zdroj: vlastní výzkum

4.2 SWOT analýza mikroregionu

Na území mikroregionu byla provedena SWOT analýza, která vycházela ze zpracované strategie mikroregionu Pomalší (RERA 2002) a Strategie programu Leader (BESI 2008).

Silné stránky

- Aktivita obcí a subjektů při získávání příspěvků na realizaci projektů (18)
- turisticky atraktivní krajina v povodí přitažlivé řeky Malše
- existence významných kulturních, technických a historických památek (křížová cesta v Římově, koněspřežná dráha, první slovanské osídlení Doudleby) (18)
- dochované tradice a zvyky, silný vliv tradičního folkloru v oblasti Doudlebska (19)
- působení občanského sdružení Hrady na Malši a péče o zříceniny Pořešín, Louzek, Sokolčí, Velečín (19)
- rozvinutý a bohatý spolkový život
- hustá síť značených pěších cyklistických tras a cyklotras vedoucích až do Rakouska
- existence významných ekonomických center Kaplice a Velešína (19)
- husté zalesnění území
- vyvážená struktura podnikatelských subjektů
- zkušenosti s využíváním obnovitelných zdrojů
- malá zátěž životního prostředí z hlediska průmyslové výroby
- dobré spojení s důležitými významnými dopravními trasami (silnice E 55, železniční spojení s Rakouskem)
- aktualizované územní plány obcí
- funkční sdružení obcí, dobré čerpání dotací
- historický základ v oblasti zemědělství
- blízkost krajského města České Budějovice (pracovní příležitosti, dostupnost kulturního vyžití)

- příhraniční spolupráce s rakouským regionem Kernland

slabé stránky

- převaha menších obcí (nízké rozpočtové prostředky, menší možnost čerpání dotací)
- nedostatečná úroveň ubytovací kapacity
- nedostatečná propagace regionu
- v podnikatelské sféře převládají drobní živnostníci
- důležití zaměstnavatelé jsou soustředěni ve větších centrech a krajském městě
- častý výskyt inverzí zejména v zimních obdobích v obcích blízko krajského města
- nedostatečná plynofikace v některých obcích
- vytápění domácností na tuhá paliva
- špatný stav vodohospodářské infrastruktury (především kanalizace, ČOV)
- sociální služby nepokrývají celé území, hlavně odlehlejší obce od větších měst
- špatná dopravní obslužnost v některých obcích
- nevyhovující stav místních komunikací v některých úsecích
- hygienické pásmo kolem římovské přehrady

příležitosti

- zapojení dalších aktivních občanských spolků do struktur MAS, aktivit obcí, atd.
- zlepšení povědomí občanů o činnosti MAS
- realizace dalších rozvojových projektů s pozitivním dopadem na region
- vzdělávání členů MAS a veřejnosti v oblasti rozvoje venkova (18)
- aktivity směřující k podpoře obyvatel být ve svém regionu aktivní a pro svůj region prospěšní
- realizace konkrétních činností s partnerským regionem Waldviertler Kernland

- podpora využití obnovitelných zdrojů energie a využití podpor při jejich zavádění
- omezení ochranného pásma okolo vodní nádrže Římov a následné zpřístupnění zajímavých lokalit a objektů
- podpora realizace protipovodňových opatření (zvýšení atraktivity regionu pro život obyvatel)
- využití blízkosti významných turistických center (Český Krumlov, České Budějovice)
- vyzdvižení fenoménu regionů regionu (koněspřežná dráha, hrady a historické objekty na Malši)
- podpora vzdělávání podnikatelů a podpora podnikatelských aktivit
- vybudování kvalitní sítě komplexních sociálních služeb (domy s pečovatelskou službou, terénní služby)
- výstavba dálnice D3 a IV. Železničního koridoru
- využití dotací, zvýhodněných úvěrů a půjček na realizaci investic do infrastruktury a občanské vybavenosti
- investice do obnovy vesnic, infrastruktury a rozvoje služeb (18)
- podpora rozvoje agrofaremu a welfare (19)
- diverzifikace zemědělských činností (na agroturistiku, obnovitelné zdroje energie atd.)
- komplexní pozemkové úpravy

Ohrožení

- finanční náročnost údržby turistických a cyklistických stezek
- nejednotná koncepce dalšího rozvoje cestovního ruchu
- výstavba dálnice D3 a IV. Železničního koridoru (turisté územím jen projedou do jiných lokalit)
- vybudování rychlostní komunikace z hlediska stavu životního prostředí
- pracovní příležitosti jsou soustředěny jen do několika center

- odliv pracovních sil a ekonomických subjektů do atraktivnějších částí republiky (18)
- nedostatečné zázemí pro staré a handicapované občany se specifickými potřebami, či jinak znevýhodněné (19)
- zanedbávání údržby krajiny (neobdělaná pole apod.)
- nízká úroveň veřejných služeb a občanské vybavenosti zejména v malých obcích a vzdálených od velkých center jako jsou České Budějovice a Český Krumlov (18)
- nerovnoměrná bytová výstavba v některých obcích
- nedostačující kapacita v mateřských školách z důvodu velkého přílivu nových obyvatel
- nedostatečné zapojení nově přistěhovaných obyvatel do spolkového života v obcích

Mezi silné stránky mikroregionu patří především aktivita obcí a subjektů v získávání finančních příspěvků na realizaci projektů a také fungující sdružení obcí. Slabé stránky jsou spatřovány ve špatném stavu vodohospodářské infrastruktury a špatné dopravní obslužnosti v menších obcích. Důležitými příležitostmi jsou hlavně investice do obnovy vesnic, infrastruktury a rozvoje služeb. Velké ohrožení pak pro mikroregion představuje nedostatečná kapacita v mateřských školách.

5 Občanská vybavenost – mateřské školy

Mikroregion Pomalší je územně rozdělen jednotlivými členskými obcemi a městy. Jedná se o 2 města, 1 městys a 19 obcí se zachovanými typickými prvky venkovské oblasti a s dochovanými tradicemi a zvyky. V jednotlivých obcích a městech mikroregionu se také nachází různorodá občanská vybavenost. Protože občanská vybavenost je široký pojem s mnoha oblastmi, zabývá se bakalářská práce pouze jednou konkrétní oblastí občanské vybavenosti, a to mateřskými školami.

Analýza probíhala v období listopadu 2009. Vzhledem k tomu, že některé informace byly dostupné pouze z matrik měst a obcí byli v úvodní fázi analýzy osloveni starostové jednotlivých měst a obcí mikroregionu a požádáni o spolupráci při zjišťování stavu mateřských školek v regionu.

Byly rozeslány dotazníky obcím, na jejichž území se mateřská školka nachází. V dotazníkovém šetření byly sledovány údaje ohledně počtu dětí v mateřských školách, maximální možné kapacity v mateřských školách, kritérií pro přijetí dětí do mateřské školy, věkového složení dětí navštěvující mateřské školy a také počty narozených dětí v jednotlivých obcích a městech.

V závislosti na velikosti obce, či města se na vyplňování dotazníků podíleli starostové, nebo přímo zaměstnanci konkrétní mateřské školky. Vyhodnocování dotazníkové části analýzy probíhalo na konci měsíce března 2010.

Na území mikroregionu se nachází celkem 14 mateřských školek. Devět školek se nachází v devíti obcích, jedna školka v městysu a čtyři školky ve dvou městech. Jmenovitý seznam obcí a měst, kde se školky nachází je uveden níže.

Konkrétní výsledky analýzy na území mikroregionu v konkrétních obcích a městech jsou uvedeny níže.

5.1 Analýza využití kapacit mateřských škol dle obcí

Tabulka č. 3 seznam obcí a měst s mateřskou školou na svém území v roce 2009

Název obce města	Počet obyvatel k 31. 12. 2009	Název školky
Městys Besednice	867	Mateřská škola Besednice
Obec Bujanov	564	Mateřská škola Rožmitál na Šumavě – odloučené pracoviště Bujanov
Obec Doudleby	401	Mateřská škola Doudleby
Město Kaplice	7393	Mateřská škola Kaplice – 1. máje
		Mateřská škola Kaplice – Nové Domovy
		Mateřská škola Kaplice – Nové Domky
Obec Ločenice	631	Mateřská škola Ločenice
Obec Netřebice	464	Mateřská škola Netřebice
Obec Nová Ves	680	Mateřská škola Nová Ves
Obec Římov	745	Mateřská škola Římov
Obec Roudné	801	Mateřská škola Roudné
Obec Střížov	190	Mateřská škola Střížov
Obec Svatý Ján nad Malší	507	Mateřská škola Svatý Ján nad Malší
Město Velešín	4029	Mateřská škola Velešín

Zdroj: vlastní výzkum

Míra využití kapacity mateřských škol na území mikroregionu Pomalší je uvedena v níže uvedených tabulkách. Kromě využití kapacity jsou v tabulkách uvedené údaje o maximálních kapacitách jednotlivých mateřských škol na území a dále o oblastech odkud děti do mateřských škol docházejí.

Městys Besednice

V městys Besednice se nachází mateřská škola s jednou třídou.

Denní provoz školky: 6,15 – 16, 15

Tabulka č. 4 využití kapacity MŠ Besednice v roce 2009

MŠ Besednice	
Kapacita mateřské školky	30 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	30 dětí
Spádová oblast školky	Besednice, Soběnov
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Bujanov

V obci Bujanov se nachází mateřská škola s pouze jednou třídou.

Denní provoz školky: 6,15 – 16,30 hodin

Tabulka č. 5 využití kapacity MŠ Bujanov v roce 2009

MŠ Bujanov	
Kapacita mateřské školky	21 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	21 dětí
Spádová oblast školky	Bujanov, Omolenice, Kaplice
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Doudleby

V obci se nachází MŠ s jednou třídou.

Denní provoz školky: od 6,45 – 16,30 hodin

Tabulka č. 6 využití kapacity MŠ Doudleby v roce 2009

MŠ Doudleby	
Kapacita mateřské školky	28 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	28 dětí
Spádová oblast školky	Plav, Vidov, Nedabyle, Roudné, Doudleby
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Město Kaplice

Ve městě Kaplice se nachází celkem tři mateřské školky.

V MŠ 1. Máje jsou děti rozděleny celkem do třech tříd podle věku. Poslední třídu navštěvují děti v rámci předškolní přípravy.

Denní provoz školky: 6,15-16,30 hodin

Tabulka č. 7 využití kapacity MŠ 1. Máje v roce 2009

MŠ 1. Máje	
Kapacita mateřské školky	100 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	84 dětí
Spádová oblast školky	Omlenice, Kaplice a její místní části
Využitá kapacita školky	84 %

Zdroj: vlastní průzkum

Největší mateřskou školou ve městě Kaplice je MŠ Nové Domovy, kde jsou děti rozděleny do celkem pěti tříd. Dvě třídy z tohoto počtu dvě třídy navštěvují děti v rámci předškolní přípravy.

Denní provoz školky: 6,15 – 16,30 hodin

Tabulka č. 8 využití kapacity MŠ 1. Nové Domovy v roce 2009

MŠ Nové Domovy	
Kapacita mateřské školky	140 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	140 dětí
Spádová oblast školky	Kaplice a její místní části
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Nejmenší školkou, co se počtu dětí týče, představuje MŠ Nové Domky, kde jsou děti rozděleny do dvou tříd, jedné pro menší děti a do druhé, kde probíhá předškolní příprava.

Denní provoz školky: 6-16,30 hodin

Tabulka č. 9 využití kapacity MŠ 1. Nové Domky v roce 2009

MŠ Nové Domky	
Kapacita mateřské školky	56 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	53 dětí
Spádová oblast školky	Omlenice, Kaplice a její místní části
Využitá kapacita školky	100%

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Ločenice

V obci Ločenice se nachází mateřská školka s jednou třídou.

Denní provoz školky: 6,00 – 16,30 hodin

Tabulka č. 10 využití kapacity MŠ Ločenice v roce 2009

MŠ Ločenice	
Kapacita mateřské školky	25 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	25 dětí
Spádová oblast školky	Ločenice
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Netřebice

V obci Netřebice se nachází mateřská škola s jednou třídou

Denní provoz školky: 7,00 – 16, 30 hodin

Tabulka č. 11 využití kapacity MŠ Netřebice v roce 2009

MŠ Netřebice	
Kapacita mateřské školky	28 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	28 dětí
Spádová oblast školky	Velešín, Zvíkov, Kaplice
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Nová Ves

V obci Nová ves se nachází jedna mateřská škola s jednou třídou. Jak je patrné z tabulky uvedené níže, je kapacita mírně překročena a to z důvodu udělení výjimky z důvodu průměrného počtu docházky, která nepřevyšuje 20 dětí za den.

Denní provoz školky: 6,00 -16,30 hodin

Tabulka č. 12 využití kapacity MŠ Nová Ves v roce 2009

MŠ Nová Ves	
Kapacita mateřské školky	28 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	24 dětí
Spádová oblast školky	Nová Ves, Nedabyle
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Roudné

V obci Roudné se nachází Mateřská škola pouze s jednou třídou. Je dlouhodobě v plánu provedení rozšíření MŠ o další třídu.

Denní provoz: 6,15 – 16, 15 hodin

Tabulka č. 13 využití kapacity MŠ Roudné v roce 2009

MŠ Roudné	
Kapacita mateřské školky	28 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	28 dětí
Spádová oblast školky	Roudné, Vidov
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Římov

V obci Římov se nachází mateřská škola se dvěma třídami v důsledku rozšíření kapacity od 1. 1. 2010 o jednu třídu. Došlo tak k oddělení nejmenších dětí a dětí připravující se na povinnou školní docházku.

Denní provoz: 6,30 – 17,00

Tabulka č. 14 využití kapacity MŠ Římov v roce 2009

MŠ Římov	
Kapacita mateřské školky	45 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	40 dětí
Spádová oblast školky	Římov, Vidov, Mokřý Lom, Doubravice, Borovnice, Komařice,
Využitá kapacita školky	88,8 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Střížov

Budova mateřské školy v obci Střížov je společná i pro ZŠ Střížov. V mateřské škole se nachází pouze jedna třída.

Denní provoz: 6,30 – 15,30

Tabulka č. 15 využití kapacity MŠ Střížov v roce 2009

MŠ Střížov	
Kapacita mateřské školky	24 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	24 dětí
Spádová oblast školky	Střížov, Komařice, Strážkovice, Borovnice, Heřmaň, Vidov
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Obec Svatý Ján nad Malší

V obci Svatý Ján nad malší se nachází jedna třída. V této školce je kapacita překročena o čtyři děti ze stejného důvodu jako u mateřské školy v Nové Vsi.

Denní provoz: 6,30 hodin – 16,45

Tabulka č. 16 využití kapacity MŠ Svatý Ján v roce 2009

MŠ Svatý Ján nad Malší	
Kapacita mateřské školky	20 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	24 dětí
Spádová oblast školky	Ločenice, Svatý Ján nad Malší
Využitá kapacita školky	100 %

Zdroj: vlastní průzkum

Město Velešín

Největší mateřská škola podle maximální možné využitelné kapacity se nalézá ve městě Velešín. Ve školce je celkem sedm tříd.

Denní provoz: 6,15 -16,45 hodin

Tabulka č. 17 využití kapacity MŠ Velešín v roce 2009

MŠ Velešín	
Kapacita mateřské školky	191 dětí
Počet dětí v MŠ v současném školním roce	187 dětí
Spádová oblast školky	Mojné, Dolní Třebonín, Krasejovka, Ločenice, Svatý Ján nad Malší, Zvíkov
Využitá kapacita školky	98 %

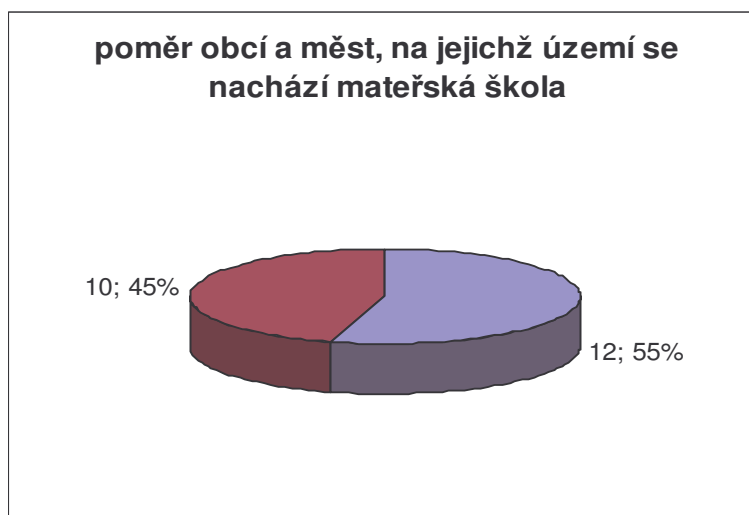
Zdroj: vlastní průzkum

5.2 Výsledky analýzy využití mateřských škol

Dotazníky byly distribuovány celkem do 12 měst a obcí mikroregionu Pomalší, kde se nacházejí sledované mateřské školy. V následujících grafech jsou zachyceny výsledky zjištěné dotazníkovým šetřením.

V grafu č. 1 je znázorněn poměr mezi obcemi, na jejichž území se nenachází mateřská škola a obcemi a městy, kde se mateřská škola nachází. Z celkového počtu 22 obcí se na území 55 % obcí nachází mateřská škola.

Graf č. 1 obce a města mikroregionu s mateřskou školou a bez mateřské školy

Zdroj: vlastní průzkum

Celková využitá kapacita ve všech 14 mateřských školách na území mikroregionu a celková nevyužitá kapacita mateřských škol je uvedena v grafu č. 2. Celkový počet míst v mateřských školách na celém území mikroregionu je pro 760 dětí, z toho 743 dětí navštěvuje mateřské školy na území mikroregionu.

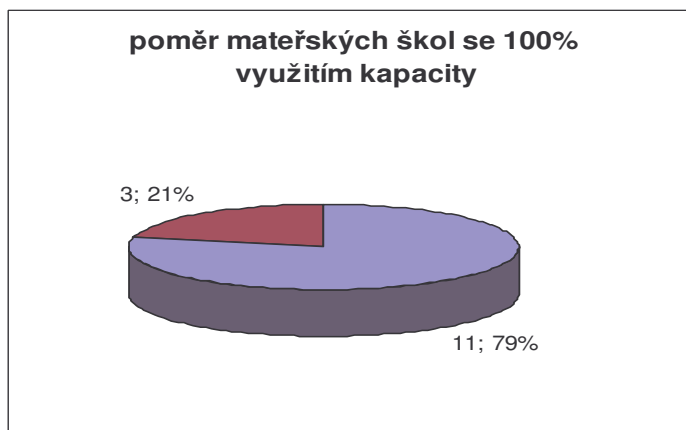
Graf č. 2 celková využitá kapacita všech mateřských škol

Zdroj: vlastní průzkum

Graf č. 3 ukazuje procentuální vyjádření školek se 100% mírou využití kapacity a počtu školek s mírou využití kapacity menší než 100 %. Celkem jedenáct mateřských škol má míru využití kapacity 100 %, zbylé tři mateřské školy menší využití kapacity než 100 %.

Graf č. 3 mateřské školy se 100 % využití kapacity

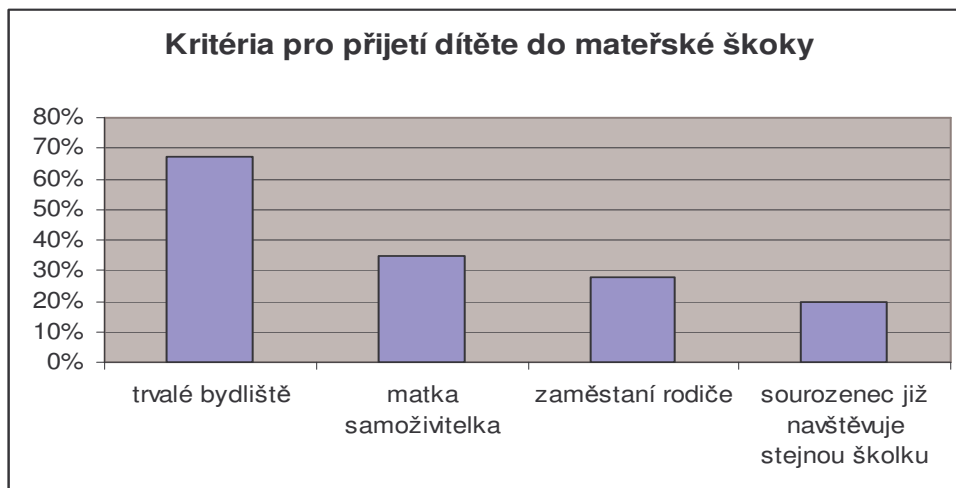

Zdroj: vlastní průzkum

Nejčastější kritéria pro přijetí dítěte do mateřské školy jsou vyjádřeny v grafu č. 4. Z grafu vyplývá, že nejčastějším a nejvíce dalším preferovaným kritériem pro přijetí, je trvalý pobyt dítěte v obci, kam rodiče chtějí dítě umístit do mateřské školy. Další kritéria souvisí s rodinou situací a pracovním vytížením rodičů. Na čtvrtém místě se

objevuje kritérium již přijatého sourozence do stejné mateřské školy. V dotazníkovém šetření se také objevily méně četná kritéria jako zdravotní stav dítěte, splnění hygienických návyků a dítě nezaměstnaných rodičů.

Graf č. 4 nejčastější kritéria pro přijetí dítěte do mateřské školy

Zdroj: vlastní průzkum

V grafu není zachyceno kritérium přijetí dítěte v předškolním věku z důvodu, povinnosti mateřské školy takového dítě přednostně přijmout.

5.3 Prognóza budoucího vývoje využití kapacit stávajících MŠ

Výsledky této prognózy nelze stanovit přesně. Rozhodnutí obyvatel založit rodinu na území mikroregionu nelze odhadnout. Lze tedy vycházet pouze ze získaných dat z matrik měst a záznamů obcí o počtech narozených dětí za minulá období.

Každá mateřská škola má také odlišná kritéria pro přijetí dítěte do mateřské školy. Kromě kritéria přijmout dítě rok před začátkem povinné školní docházky pokud má trvalý pobyt v obci, což školám ukládá zákon, si ostatní kritéria stanovuje sama mateřská škola.

Dalším důvodem pro obtížný odhad budoucího vývoje mateřských škol je, že dítě nemusí navštěvovat mateřskou školu v místě jeho trvalého bydliště. Pokud má jiná mateřská škola volnou kapacitu, může dítě přijmout. Tento důvod nejčastěji volí rodiče z důvodu pracovní vytíženosti. Umístí dítě do mateřské školy, které je poblíž zaměstnání, nebo alespoň cestou do zaměstnání.

Míra využití kapacity u mateřských škol v období 5 let nebude na celém území stejná.

V rámci šetření došlo ke stanovení třech oblastí na území mikroregionu podle společných charakteristických rysů a také podle předpokládaného budoucího využití kapacit v mateřských školách. Tyto oblasti jsou barevně odlišeny na obrázku č. 2.

Oblasti s vyšším přírůstkem obyvatel podle údajů z čsú., tj. severní oblast mikroregionu ve vzdálenosti do 15 km jižně od Českých Budějovic (na obrázku oblast s růžovou barvou) se v posledních 3 letech vyrovnává s vyšší poptávkou po umístění dětí do mateřských škol. Lze tedy předpokládat, že mateřské školy v této lokalitě (MŠ Roudné, MŠ Nová Ves, MŠ Doudleby a MŠ Římov) si udrží minimálně 93 % naplnění

kapacity, jak vyplývá z výpočtů, údajů získaných z dotazníkového šetření a tabulek analýzy mateřských škol na území mikroregionu Pomalší. Tento fakt dokládá i počet narozených dětí za minulé 3 roky.

Tabulka č. 18 legenda k obrázku č. 2

barva	oblast	předpokládané využití kapacit
zelená barva	městská oblast	83%
růžová barva	severní část mikroregionu	93%
okrová barva	oblast menších obcí	87%

Zdroj: vlastní průzkum

Obrázek č. 2 území mikroregionu Pomalší barevně rozdělené do třech lokalit

Zdroj: vlastní výřez

Tento pozitivní vývojový trend naplnění lze sledovat i u obcí Ločenice, Svatý Ján nad Malší a Střížov (na obrázku oblast znázorněna okrovou barvou), kde sice neprobíhala tak mohutná bytová výstavba, ale obce mají na svém území menší mateřské školy, zpravidla jednotřídky, kde je nižší kapacita dětí. Kapacita mateřských škol je tak

plně využita. Tomuto stavu napovídá i počet dětí narozených v těchto obcích za minulé 3 roky. Míra využití kapacity by se měla pohybovat minimálně na úrovni 87 %.

Oblast okolo dvou největších center (zelená barva na obrázku) mikroregionu Velešín, Netřebice, Kaplice, Bujanov a Besednice si drží v současné době kapacitu kolem 97 %. Ve výhledu následujících 5 let podle počtu narozených dětí v dané oblasti lze odhadovat, že míra využití kapacity mateřských škol v této lokalitě bude alespoň 83%.

6 Diskuze a návrhy

Cílem bakalářské práce bylo provedení analýzy stavu občanské vybavenosti, konkrétně stavu mateřských škol na území mikroregionu Pomalší.

Bytová výstavba v některých obcích na území mikroregionu probíhala bez ohledu na absorpční schopnost obce tyto nově přistěhované obyvatele přijmout. Dochází k vyšším nárokům ze strany nově přistěhovaných obyvatel na stav občanské vybavenosti v obci a nedochází tak k postupné integraci nových obyvatel mezi obyvatele původní. Následkem této situace je stagnace spolkového života v obci a nedostatečný zájem o rozvoj obce.

Velká část území mikroregionu se potýká s mohutnou bytovou výstavbou a přílivem nových obyvatel do obcí a měst nacházejících se na území mikroregionu. Téměř ze dvou třetin se jedná o mladé rodiny s malými dětmi. Noví obyvatelé kladou vysoké nároky na stav občanské vybavenosti v místě bydliště, především na dostupnost mateřské školy.

Z výsledků bakalářské práce vyplývá, že kapacita více než dvou třetin mateřských školek ležících na území mikroregionu Pomalší je plně využita. Některé obce se dokonce potýkají s problémem větších požadavků na místa v mateřských školách.

Jak předpokládá Rehořík a Šelešovský v knize Sociální a technická infrastruktura (říjen 2002) (10) dle provedeného demografického vývoje populace, že v nejbližších deseti letech klesne potřeba kapacity mateřských škol o více jak 10 %. Po necelých 7 letech se tento předpoklad začal ukazovat jako velice mylný. Nyní po 8 letech je jasné, že budoucí odhad byl naprosto zavádějící, alespoň co se Jižních Čech týče. Situace v mikroregionu Pomalší kopíruje téměř stav v jiných regionech Jihočeského kraje.

Podle Svatošové (2005) (1) je lidský potenciál jedním z významných a důležitých prvků pro rozvoj regionů. Jde především o rovnováhu mezi věkovou, vzdělanostní a příjmovou strukturou a počtem obyvatel v regionu nebo v mém případě v konkrétním sledovaném mikroregionu. Předpokladem pro rozvoj mikroregionu je rovněž atraktivita obcí a měst v mikroregionu, konkrétně rozvinutost stavu občanské vybavenosti.

Podle výsledků SWOT analýzy mikroregionu Pomalší představuje nedostatečná kapacita v mateřských školách na území mikroregionu Pomalší možné ohrožení. Následkem nedostatečné kapacity dochází k tomu, že nově přistěhovalí obyvatelé si často nemění místo trvalého bydliště. V některých případech celá rodina, nebo alespoň jeden z dospělých si mění místo trvalého bydliště kvůli vyšší šanci přijetí dítěte do některé z mateřských škol a právě místo trvalého bydliště je jedno z kritérií pro přijetí dítěte.

Kapacita některých mateřských škol nestačí pokrývat požadavky všech obyvatel, především těch nejmenších. Stavba nové mateřské školy je finančně dost náročné a pro menší obec i náročné řešení vzhledem k finančním možnostem obce. Také demografický vývoj není rovnoměrný a počty narozených dětí se mění v jednotlivých časových horizontech. Z tohoto důvodu není pro menší obce v mikroregionu výhodné stavět nové mateřské školy.

Navrhuji, aby obce zvážily možnost rozšíření některé stávající mateřské školy. Toto řešení však přichází v úvahu pouze u těch budov mateřských škol, které lze rozšířit. Mateřská škola, která má půdní, nebo sklepní prostory, které by mohly být rekonstruovány a rozšířeny o další třídu. I tato varianta je poměrně finančně náročná, ovšem ne v takové výši jako varianta nové výstavby mateřské školy. Toto řešení s sebou přináší i další výhodu. V případě poklesu zájmu o vyšší počet míst v mateřské škole, lze uzavřít nově vzniklé prostory bez nutnosti uzavření celé budovy mateřské školy.

Navrhuji, v případě déle trvajícího zájmu o místa v mateřské škole, který bude převyšovat kapacitu stávajících školek, dále zvážení možnosti výstavby nové budovy mateřské školy. V tomto případě za předpokladu, že na financování stavby by se podílelo více obcí. Taková mateřská škola by ovšem musela být postavena v obci, která se nachází u hlavní silnice a je dostupná z více směrů pro více obcí. Místa pro děti v mateřské škole by potom byla vyčleněna poměrnou částí podle finančního podílu obcí.

Dále navrhuji, aby obce zvážily možnost využití čerpání dotací z různých dotačních titulů na financování stavby nové budovy mateřské školy z důvodu nedostatečných finančních zdrojů. Získané finanční prostředky by mohla obec využít na novou výstavbu nebo pouze na rekonstrukci prostor v mateřské škole. Využití dotací by bylo přínosem pro obce z důvodu úspory vlastních finančních prostředků.

Návrhy na řešení mohou posloužit obcím na území mikroregionu jako vodítko při řešení problematiky zvýšení kapacit mateřských škol. Obce v mikroregionu mají snahu na řešení problému a hledají optimální způsob řešení problému. Cílem mikroregionu a členských obcí v něm je snaha o zachování optimálního stavu rozvoje oblasti a snižování negativních následků nedostatečné kapacity mateřských škol v některých obcích.

7 Závěr

Bakalářská práce na téma „Rozvoj venkova v konkrétní oblasti občanské vybavenosti“ se zabývá problematikou stavu mateřských škol na území mikroregionu Pomalší, tedy konkrétní oblastí občanské vybavenosti.

Z důvodu hektického života ve městech se stále více lidí uchyluje k životu na venkově, kde hledají klid a odpočinek od rušného městského života. Zejména příměstské venkovské oblasti se v posledních letech vyrovnávaly s přílivem nových obyvatel a větší bytovou výstavbou. Život na venkově však s sebou přináší vedle pozitivních stránek i ty negativní. Menší obce se potýkají se špatnou dopravní dostupností a nedostatečnou infrastrukturou služeb pokrývajících nároky na kulturní, sportovní vyžití ale i zázemí pramenící z potřeb každého jedince. Zejména nově přistěhovalí obyvatelé mívají větší nároky na občanskou vybavenost. Obce tak mnohdy nemohou vyhovět všem požadavkům a nárokům ze stran obyvatel, zejména z nedostatečného množství finančních zdrojů.

Pro rozvoj venkovských oblastí je nutné udržení kvality života na venkově. Je třeba zajistit obyvatelům alespoň minimální podmínky pro trávení volného času a dostupnost služeb nezbytných pro udržení dlouhodobého rozvoje venkovských regionů a zamezení odlivu obyvatel zpět do měst nebo lépe vybavených regionů. Pro dlouhodobý rozvoj venkovských oblastí je důležité nalézt optimální rovnováhu mezi strukturou požadavků občanů a možností obce tyto požadavky uspokojovat. Je třeba klást důraz na posílení pocitu sounáležitosti obyvatel s danou lokalitou jako vhodného místa pro život.

Rozvoj kvality života ve venkovských oblastech nesouvisí jen s rozvojem služeb a možností kulturního vyžití v obci, ale také s vzhledem obcí a snahou o udržení kvality životního prostředí, což může být rozhodujícím motivačním faktorem pro rozhodnutí obyvatel žít na venkově.

Některé rozdíly mezi venkovskými oblastmi plynou z minulých dob, kdy do rozvoje venkova bylo několikrát velmi drasticky zasahováno a s následky těchto zásahů se obce vyrovnávají ještě v současné době.

Stejně jako ve všech venkovských oblastech na území České republiky existují značné rozdíly mezi jednotlivými venkovskými regiony, tak i na území mikroregionu Pomalší lze nalézt řadu rozdílů mezi jednotlivými obcemi. Území mikroregionu nabízí rozmanité přírodní, kulturní, sociální i ekonomické podmínky pro život. Lze však nalézt rozdíly mezi občanskou vybaveností jednotlivých měst a obcí. Všeobecně se dá ale říct, že obce mají snahu tyto rozdíly vyrovnávat a v krátkodobých, či dlouhodobých časových horizontech tyto rozdíly zmenšovat.

8 Summary

The theme of my Bachelor thesis is „The improvement of the rural development in particulare district of the amenities“ and is engaged to a problem of nursery schools in the microregion Pomalší.

Recently a new trend in living appeared – more and more people prefer to move to the countryside, where they can find more peaceful and quiet life than in the city. Suburbs became very important, a lot of people moved there because of easy access to all the facilities that cities offer but they still can live in the healthier surround at the same time. It's obvious that living in the countryside doesn't have advantages only. It's sometimes difficult to commute from smaller villages to bigger cities because of a bad access of buses and trains and the net of services is also not as good as in the city – there is often not enough facilities of culture or sport to meet the demand of the people living in the villages. This is mainly caused by lack of money.

It is really important for the development of the countryside's areas to improve the quality of living in this areas. Basicly there is a need to cover needs of its citizens – when it comes to culture, sports or personal needs. If only the citizens would be satisfied with the quality of services in the place where they live, they won't have any reason to move to another village or back to the city.

It is also very important to handle nice neighbourhood and the look of the place where the people live. Some of the differences between individual regions came from the era of communism when some non sensitive changes in villages layout were made.

As we can find some differences between individual regions of the Czech republic, we can also find some differences between villages in the microregion Pomalší. The biggest diferences between individual villages are nature, culture, social and economic conditions.

Even if all the villages in chosen microregion are not the same, in general all the villages try to eliminate those differences in short- or long time horizons.

9 Seznam literatury

1. Svatošová, L.; Boháčková, I.; Hrabánková, M. *Regionální rozvoj z pozice strukturální politiky*, České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2005, 156 str. ISBN 80-7040-749-2
2. Ježek, J. *Prostorová a regionální ekonomika*, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002, 234 str. ISBN 80-7082-575-8
3. Renöckl, H.; Machala, T. *Region budoucnosti Jižní Čechy – střední Evropa* 1. vyd. České Budějovice: Protisk, 2004. 309 str. ISBN 80-7040-665-8
4. Boháčková, I.; Hrabánková, M., *Strukturální politika Evropské Unie*, Praha: C. H. Beck, 2009, 188 str. ISBN 978-80-7400-111-6
5. Politika rozvoje venkova v období 2007-2013 [on line]. 2010, [cit. 2010 – 04-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm
6. Perlín, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [on line]. 2010, Perlín, R. [cit. 2010 – 018]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/>
7. Hrabánková, M.; Brandová, K. *Podpory rozvoje venkova z EAGGF podle nařízení rady 1257/1999*, Praha, 2001. 50 str. ISBN 80-7105-222-1
8. Pělucha, M., *Rozvoj venkova v programovacím období 2007 – 2013 v kontextu reformy SZP EU*, Praha: IREAS, 2006. 162 str. ISBN 80-86684-42-3
9. Celostátní síť pro venkov v Jihočeském kraji, Krajské sdružení Národní sítě místních akčních skupin ČR na území Jihočeského kraje, *LEADER budoucnost venkova*, 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2009. 40 str. ISBN 978-80-7084-879-1

10. Rektořík, T.; Šelešovský, J. *Sociální a technická infrastruktura*, Brno: Masarykova univerzita Brno, 2002. 135 str. ISBN 80-210-2956-0
11. ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Strategie regionálního rozvoje* [on line]. 2010, [cit. 2010 – 03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/doc/mjrvppv>
12. zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
13. vyhláška č. 14/2004 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění
14. vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých
15. Mikroregion Pomalší. *Základní informace* [on line]. 2010, [cit. 2010 – 03-22]. Dostupné <http://www.pomalsi.cz/info/sablona.php?oblast=svazek&strana>
16. Místní akční skupina Pomalší. *Základní informace* [on line]. 2010, [cit. 2010 – 03-25]. Dostupné z: <http://www.maspomalsi.cz/mas/zakladni-informace/>
17. Pelcl, P.; Havránek, T.; Lehmannová, A.; Martínek, J. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České Republice*, Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008. 63 str. ISBN 978-80-86902-74-2
18. Místní akční skupina Pomalší. *Strategie programu Leader* [on line]. 2010, [cit. 2010 – 03-25]. Dostupné z: http://www.maspomalsi.cz/dokumenty/spl_pomalsi
19. RERA, Mikroregion Pomalší, *Strategie rozvoje SMO Pomalší* [on line]. 2010, [cit. 2010 – 03-28]. Dostupné z: <http://www.pomalsi.cz/info/sablona.php?>

Přílohy

Příloha č. 1 seznam obrázků, tabulek a grafů bakalářské práce

Obrázky

Obrázek č. 1 území mikroregionu pomalší

Obrázek č. 2 území mikroregionu Pomalší barevně rozdělené do třech lokalit

Tabulky

Tabulka č. 1 demografický vývoj na území mikroregionu v letech 2001 – 2009

Tabulka č. 2 procentuální zastoupení obcí podle velikosti v roce 2009

Tabulka č. 3 seznam obcí a měst s mateřskou školou na svém území v roce 2009

Tabulka č. 4 využití kapacity MŠ Besednice v roce 2009

Tabulka č. 5 využití kapacity MŠ Bujanov v roce 2009

Tabulka č. 6 využití kapacity MŠ Doudleby v roce 2009

Tabulka č. 7 využití kapacity MŠ 1. Máje v roce 2009

Tabulka č. 8 využití kapacity MŠ Nové Domovy v roce 2009

Tabulka č. 9 využití kapacity MŠ Nové Domky v roce 2009

Tabulka č. 10 využití kapacity MŠ Ločenice v roce 2009

Tabulka č. 11 využití kapacity MŠ Netřebice v roce 2009

Tabulka č. 12 využití kapacity MŠ Nová Ves v roce 2009

Tabulka č. 13 využití kapacity MŠ Roudné v roce 2009

Tabulka č. 14 využití kapacity MŠ Římov v roce 2009

Tabulka č. 15 využití kapacity MŠ Střížov v roce 2009

Tabulka č. 16 využití kapacity MŠ Svatý Ján nad Malší v roce 2009

Tabulka č. 17 využití kapacity MŠ Velešín v roce 2009

Tabulka č. 18 legenda k obrázku č. 2

Grafy

Graf č. 1 obce a města mikroregionu s mateřskou školou a bez mateřské školy

Graf č. 2 celková využitá kapacita všech mateřských škol

Graf č. 3 mateřské školy se 100 % využití kapacity

Graf č. 4 nejčastější kritéria pro přijetí dítěte do mateřské školy

Příloha č. 2 průzkumový dotazník

Vážení zástupci obcí/mateřských školek,

Obracím se na Vás s prosbou o zodpovězení níže uvedených otázek, které slouží ke zpracování mé bakalářské práce. Otázky se týkají problematiky využití kapacity mateřské školky na území Vaší obce. Informace získané z dotazníku budou použity výlučně ke zpracování výsledků bakalářské práce.

- 1) Kolik dětí navštěvuje v současném školním roce školku ve Vaší obci?
.....
- 2) Jaká je kapacita školky? (uved'te počet dětí)
- 3) Jaká je spádová oblast, nebo území mateřské školky? (napíšte obce, ze kterých děti do školky dojíždějí)
.....
.....
- 4) Jaké je věkové složení dětí navštěvující školku podle ročníků narození?
(ke každému ročníku napíšte počet dětí, kteří školku navštěvují a jsou narození právě v tomto roce).

Ročník 2006
Ročník 2005
Ročník 2004
Ročník 2003
Ročník 2002
- 5) Kolik dětí se ve Vaší obci narodilo v níže uvedených ročnících?

2007
2008
2009

- 6) Jaká jsou kritéria k přijetí dítěte do školky?(uveďte prosím veškerá kritéria, pokud jsou některá kritéria nadřazená jiným, uveďte jejich pořadí od nejdůležitějšího po nejméně důležité)

.....
.....
.....
.....
.....

- 7) Jaká je denní doba provozu mateřské školy?